

"Toivo on aina tärkeää, ei vain poikkeusoloissa. Se on jokaisen hyvän elämän ydin, eikä se kuulu vain huippuelämään. Toivo pohjaa realiteetteihin, ei kieltämiseen", sanoo psykoterapeutti Maaret Kallio.

Maaret Kallio uskoo toivoon

Sivut 8–10

mielessäx5 3

Ylikapelli- mestari Eero Lehtimäki:

Kirjallisuus palauttaa ja voimaannuttaa.

ajassa 4–5

Lisätilaa vainajien säilytykseen

Ristinkappelille tulossa remontti.

tärppi 2

”

Eriarvoisuus, syrjäytyminen sekä ihmisten kokemaa turvattomuutta haastavat kirkon käyttämään uusia toimintatapoja.

hautajaiset 6

Pappi Katriina Puustinen:

Siunauksessa saatamme vainajan Jumalan käsiin.

kolumni

Kaija Majoinen

hallintotieteiden tohtori,
dosentti

kaija.majoinen@outlook.com

Yhteistyön ja kumppanuuksien voima

KUNTAMARKKINOIDEN nettiseminaarissa kuulin rohkaisevan puheenvuoron seurakuntien ja kuntien yhteistyöstä. Kun koronavirus sulki yli 70-vuotiaat suomalaiset koteihinsa 19. maaliskuuta, jo seuraavana päivänä Helsingin kaupunki ja seurakuntayhtymä päättivät toimia yhdessä. Viikon kuluttua käynnistyi Helsinki-apu, jossa työskenteli noin 1100 työntekijää ja vapaaehtoisia.

VIIDEN kuukauden aikana Helsinki-avun kautta oltiin yhteydessä ikäihmisiin 67902 kertaa, toimitettiin kotiovelle 3662 ruokakassitilausta sekä 2534 akuuttikas-sitoimitusta lääkekuljetuksia unohtamatta. Pormestari Jan Vapaavuori totesikin, että Helsingissä on tuskin koskaan saatu aikaan ihmisten auttamisen saralla näin suurta näin nopeasti.

MYÖS meillä Joensuussa lähdettiin ripeästi liikkeelle seurakunnissa ja kaupungin organisaatiossa. Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistyksen verkkopalvelun Jelli.fi yhteyteen ryhdyttiin kokoamaan tietoa alueellamme toimivien yhdistysten, kaupungin, Siun soten ja seurakuntien tukitoimista korona-aikana. Sivustoa päivitetään edelleen. Tämä on hieno osoitus yhteen tulemisen voimasta ja järjestöjen ketterydestä.

” Näissä talkoissa riittää työtä kaikille!

KORONA-AIKANA lisääntyneen yhteistyön voi vain toivoa vahvistuvan entisestään. Tänä syksynä hyväksytty ”Ovet auki” -Kirkon strategia 2026 korostaa kumppanuuksien tärkeyttä. Eriarvoisuus, syrjäytyminen sekä ihmisten kokemus turvattomuus haastavat kirkon käyttämään uusia toimintatapoja. Kun kirkko strategiansa mukaan haluaa edistää lasten ja nuorten osallisuutta, perheiden hyvinvointia sekä ylisukupolvista vuorovaikutusta, on sen lähdettävä rohkeasti yhteistyöhön. Vapaaehtoistyön merkitys korostuu entisestään.

YHTEISTYÖLLÄ ja kumppanuuksilla vahvistamme sosiaalista kestävyyttä. Sen ytimeen kuuluvat kaikkien ihmisten oikeus säälliseen elämään, oikeudenmukaisuus ja osallisuus. Kaiken kehittämisen lähtökohtana tulee olla ihmisten hyvinvoinnin, terveyden, toimeliaisuuden ja turvallisuuden edistäminen. Näissä talkoissa riittää työtä kaikille!

pääkirjoitus

28.10.2020

Virpi Hyvärinen

tiedottaja, vt. viestintäpäällikkö
Joensuun ev.lut. seurakuntayhtymä
virpi.hyvarinen@evl.fi

Apua tietomurron uhreille

Viime viikon lopulla suomalaisille valkeni vähitellen Pyskoterapiakeskus Vastaamon asiakastietoihin kohdistuneen tietomurron laajuus. Terapiasiakkaiden yksityisiin tietoihin oli murtauduttu, ja niillä pyrittiin kirstämään rahaa niin Vastaamolta kuin sen asiakkailtakin. Uutisten mukaan satojen ihmisten yksityistietoja myös vuodettiin pimeään verkkoon.

RIKOS, jossa pyritään käyttämään hyväksi ihmisten kaikkein yksityisimpiä asioita, on raukkamainen. Se loukkaa rajulla tavalla terapia-asiakkaiden yksityisyyden suojaa ja perusturvaa. Monilla ihmisillä on nyt paitsi huoli omien ja läheisten arkaluontoisten asioiden tulemisesta julki, myös pelko mahdollisesta identiteettivarkauksesta.

RIKOKSEN uhrien avun tarve on suuri. Apua saa muun muassa Rikosuhripäivystyksestä, Mieli ry:stä, Suomen Punaiselta Ristiltä sekä Kirkon keskusteluavusta, jonka Palveleva puhelin 0400 22 11 80 on avoinna joka ilta klo 18 - 24. Joensuun ev.lut. seurakuntien pappien ja diakoniatyöntekijöiden yhteystiedot löytyvät osoitteesta www.joensuunseurakunnat.fi. Ota yhteyttä, jos tarvitset apua.

” Terapiassa käymisessä ei ole mitään hävettävää. Päinvastoin, on viisasta hakea apua silloin, kun sitä tarvitsee.

PSYKOTERAPIASSA käymisessä ei ole mitään hävettävää. Päinvastoin, on viisasta hakea apua silloin kun sitä tarvitsee. ”Niille, joita on loukattu, sanon: Pää pystyy”, sanoi tasavallan presidentti Sauli Niinistö Ylen haastattelussa sunnuntaina 25.10.2020.

JUURI näin. Myötätuntemme on nyt teidän puolella, jotka olette joutuneet rikoksen uhreiksi.

”Herra on lähellä niitä, joilla on särkynyt sydän, hän pelastaa ne, joilla on murtunut mieli.” – Ps. 34:19

lukunurkka

677

PYHÄINPÄIVÄNÄ kirkoissa vietetään tilaisuuksia, joissa muistetaan viime pyhäinpäivän jälkeen kuolleita seurakunnan jäseniä lukemalla heidän nimensä ja sytyttämällä heille muistokynttilät. Kirkkotien alueen seurakunnissa kynttilät sytytävät yhteensä 677 vainajalle. Tilaisuudet järjestetään pyhäinpäivänä la 31.10. klo 10 Kontiolahden kirkossa, klo 15 Joensuun ja Kiihtelysvaaran kirkoissa, klo 17 Pielisensuun ja Tuupovaaran kirkoissa sekä klo 18 Rantakylän ja Pyhäselän kirkoissa.

LÄHDE: KIRKKOTIEN ALUEEN SEURAKUNTIEN TOIMISTOT 23.10.2020.

mielessäx5

TOPI LINJAMA

Eero Lehtimäki aloitti syksyllä 2019 työt Joensuun kaupunginorkesterin ylikapellimestarina ja taiteellisena johtajana. Lehtimäen kaudella pönötys on vähentynyt ja orkesteri on tullut lähelle yleisöä. Yhteistyökumppaneidensa Iiro Rantalan ja Minna Pensolan kanssa hän on lunastanut paikan joensuulaisten sydämissä.

1 KIRJALLISUUS. Ehkä olen jo siinä iässä, että muistelu ja taaksepäin katselu kiinnostavat. Minulla on monta kirjaa kesken. Nyt luen Stefan Zweigin muistelmia, jossa hän puhuu kauniisti sivistyksestä ja henkisen pääoman kasvattamisesta. Toinen kirja, Kjell Westön Missä kuljimme kerran, puhuu samoista 1900-luvun alun ajoista. Kirjallisuus palauttaa ja voimaannuttaa. Sen avulla voi matkustaa.

2 PARTITUURITYÖSKENTELY. Keväällä ja kesällä meni kuukausia, etten lukenut yhtäkään nuottia. Syksyn ohjelmassa ei ole ollut yhtään teosta, jonka olisin johtanut aiemmin. Rutiinit on täytynyt luoda uudelleen, kun uutta materiaalia on takonut kalloon. Partituurista nousee usein enemmän kysymyksiä kuin vastauksia. Sen arvoitusten ratkaiseminen on parhaimmillaan salapoliisintyötä.

3 VAIMO. Ihmisten piiri on koronan vuoksi kaventunut, mutta läheisten ihmisten kanssa on voinut viettää paljon enemmän aikaa. On tosi mahtavaa, että tällaisessa ajassa, jossa asiat muuttuvat yhä pinnallisemmiksi, voi luoda syvempää ja henkilökohtaisempaa suhdetta rakkaaseen ihmiseen. Vaimoni on ihminen, joka on koko ajan mielessä.

4 POLARISOITUMINEN. Joku kysyi Twitterissä, että jos kaikki ulkomaalaiset heitettäisiin ulos, loppuisiko vihaaminen. Kun lukee kirjaa sisällissodasta, niin tietää, että ei loppuisi. Piirin voi rajata aina vain pienemmäksi. Se on surullista. Jos joku on maahanmuuttovastainen, niin en usko, että hän on sitä ilkeyttään. Takana on aina jokin pelko. Pelot eivät välttämättä ole aiheellisia, mutta ne ovat todellisia eikä niitä pitäisi väheksyä.

5 OPPIMISEN TUOKSU. Tykkään kaikista neljästä vuodenajasta. Vaikka lomalla on kivaa, syksyllä on ollut aina kiva mennä kouluun tai opiskelemaan uusia asioita. Pidän syksyssä uusista aluista ja kouluunmenemisen tuoksusta. Muistan, kun opin lapsena kertotaulun ja kellon. Tunsin uuden oppimisen fyysisenä reaktiona, värinä päälaen takaosassa. Olen koukussa oppimiseen.

Koukussa oppimiseen

EERO LEHTIMÄKI. Joensuun kaupunginorkesterin ylikapellimestari Eero Lehtimäen, 31, kalenterista peruuntui keväällä yli 40 konserttia. Aikaa on jäänyt kirjallisuudelle ja ihmissuhteille.

Topi Linjama

Raamattua lähtee helposti lukemaan jotenkin hartaasti ja hitaasti, ja sitä minä en halunnut. Mutta ei sitä myöskään voi lukea liian nopeasti.

NÄYTTELIJÄ KRISTA KOSONEN ANTOI ÄÄNEN UUDEN TESTAMENTIN KÄÄNNÖKSELLE, YLE 22.10.2020

Sosiaalinen media

> www.facebook.com/luterilainenkirikkojoensuussa
> Twitter: @Joensuunevl

Vainajat tulevat Ristinkappelin säilytystiloihin odottamaan hautausta hautaus toimistojen toimesta valmiiksi arkkuihin laitettuina. Seurakuntamestari Pekka Sallisen (kuvassa) tehtäviin kuuluu vainajan siirtäminen kappelin puolelle siunaustilaisuutta varten.

Vainajien säilytystilat uusitaan Ristinkappelilla

JATKOSSA kappelilla on 45 säilytys- jaa vainajille entisten 28 paikan sijaan. Lisätilan tarvetta selittää kasvava tuhkausten määrä.

JOENSUUN HAUTAUSMAALLA sijaitsevan Ristinkappelin vainajien säilytystilat uusitaan vuoden 2021 alussa. Remontin yhteydessä vainajien säilytyspaikkoja lisätään 28:sta 45:een paikkaan. Samalla parannetaan säilytystilojen tekniikkaa.

Remontti käynnistyy helmikuussa 2021, ja sen arvioitu kesto on neljä viikkoa. Remontin aikana suurin osa kappelin säilytystiloista on poissa käytöstä, ja vainajia säilytetään muissa Joensuun seudulla sijaitsevilla vainajien säilytystiloissa.

TILOJEN UUSIMISEN taustalla on lisääntynyt tarve vainajien säilytyspaikoille Joensuun hautausmaalla.

- Vainajien tuhkausten määrä Joensuussa on viimeisen kymmenen vuoden aikana yli kaksinkertainen ja säilytystilojen tarve sitä kautta lisääntynyt. Saman kehityksen odotetaan jatkuvan edelleen. Tällä hetkellä joensuulaisista vainajista tuhkataan noin puolet, kertoo hallintojohtaja Tommi Mäki Joensuun seurakuntayhtymästä.

Ihmiskauppa on niin vähäeleistä, että sitä voi olla vaikea tunnistaa.

RIKOSUHRIPÄIVYSTYKSEN ERITYISASiantuntija Pia Marttila,
Kirkko ja Kaupunki, 23.10.2020

Riparilla oli lämmin ja tervetullut olo heti alusta alkaen. Siellä voi olla oma itsensä ja yhdessä oli turvallista olla.

Lilli Virolainen, Rippioulut saivat nuorilta
kiitettävän arvostuksen, Evl.fi 2.10.2020

Tuhkattavien vainajien säilytysaika on pidempi kuin arkussa haudattavien vainajien, koska tuhkattavat vainajat palautuvat siunauksen jälkeen takaisin säilytykseen odottamaan tuhkausta.

- Lisätilan tarvetta luo sekin, että Ristinkappelilla sijaitsee maakunnan ainut krematorio, mikä tuo kappelille tuhkattavia vainajia myös muualta maakunnasta, kertoo seurakuntayhtymän hautaustoimen päällikkö Virpi Kiviniemi.

VAINAJIEN SÄILYTTÄMINEN tapahtuu Ristinkappelilla muista tiloista erotetussa tilassa, jossa sijaitsee tarkoitukseen varatut kylmälaitteet. Remontin yhteydessä entiset vainajakylmiöt puretaan ja tilalle asennetaan uudet kylmiöt ja pakastimet. Samalla uusitaan säilytystilojen jäähdytyslaitteet. Uudet kylmälaitteet sijoitetaan nykyisiin tiloihin kolmeen kerrokseen entisen kahden kerroksen sijaan. Kerrospaikkojen lisäyksen vuoksi vanhaa arkkujen siirtovaunua ei voida käyttää, vaan joudataan hankkimaan uusi.

- Remontin myötä tekniikka tiloissa paranee muutoinkin. Säilytystiloihin tulee valvomosysteemi, joka hälyttää, jos lämpötilat muuttuvat. Lisäksi saamme aiempaa enemmän leveitä säilytyspaikkoja, joille on viime aikoina ollut kasvavaa tarvetta arkkujen koon suurentumisen takia, hän jatkaa.

RISTINKAPPELILLA SÄILYTETÄÄN pääasiassa niitä vainajia, jotka on tarkoitus haudata Joensuun hautausmaalle. Kiviniemen mukaan vainajien säilytysaika vaihtelee yhdestä vuorokaudesta useampaan viikkoon, ja säilytystilat ovat usein melko täynnä, vaikkakin tilojen käyttöaste vaihtelee.

- Muualta maakunnasta pelkästään tuhkattavaksi tuotavien vainajien säilytysaika on hyvinkin lyhyt. Muiden vainajien säilytysajan pituus riippuu paljolti hautausjärjestelyistä. Toivomme tietenkin, että säilytysaika olisi mahdollisimman lyhyt, Kiviniemi toteaa.

Joensuun hautausmaalla on vainajien säilytystilat Ristinkappelin lisäksi myös Rauhankadun varrella sijaitsevassa Rauhankappelissa. Näissä tiloissa paikkoja on normaalisti kaksitoista, mutta paikkamäärää voi tarvittaessa kasvattaa jopa kolmeenkymmeneen.

- Lisäksi Joensuun seurakuntayhtymän hautausmailla on vainajien säilytystiloja Kiihtelysvaaran, Tuupovaaran, Enon ja Pyhäselän hautausmaiden yhteydessä, kertoo Kiviniemi.

Virpi Hyvärinen

VALTUUSTO MYÖNSI LISÄMÄÄRÄ-RAHAN REMONTTIHANKKEELLE

KUSTANNUSARVIO RISTINKAPPELIN vainajien säilytystilojen uusimiselle on 210 000 euroa. Seurakuntayhtymän hallintojohtaja Tommi Mäen mukaan hanketta lähdettiin toteuttamaan 75 000 euron kustannusarviolta. Hanesuunnitelman laadinnan yhteydessä kuitenkin selvisi, että nykyisten säilytystilojen kylmälaitetekniikka on käyttöikänsä päässä.

- Hanketta laajennettiin niin, että samalla uusitaan kylmälaitetekniikka myös alkuperäisten säilytystilojen osalta. Hankkeen kustannusarvio nousi 210 000 euroon, jonka puitteissa hanke pystytään toteuttamaan, Mäki toteaa.

YHTEINEN KIRKKOVALTUUSTO päätti lisämäärärahasta hankkeelle kokouksessaan 8.6.2020. Yhteinen kirkkoneuvosto päätti 22.9.2020, että rakennusurakoitsijana hankkeessa toimii Rakennusliike Atlaspoint Oy, putki-, ilmanvaihto-, sähkö-, ja rakennusautomaatiourakoitsijana Caverion Suomi Oy, kylmälaiteurakoitsijana Itä-Kylmä Oy ja kylmäelementtiurakoitsijana Hermetel Oy.

Virpi Hyvärinen

lyhyesti

Joensuun kirkkoherran virkaan neljä hakijaa

JOENSUUN seurakunnan avoimena olleeseen kirkkoherran virkaan tuli määräaikaan 19.10.2020 klo 15 mennessä neljä hakemusta. Virkaa hakivat Hyrynsalmen seurakunnan kirkkoherra **Pirkko Hänninen**, Kontiolahden seurakunnan 2. kappalainen **Jaakko Muhonen**, Joensuun perheasian neuvottelukeskukseen johtaja **Anna-Riitta Pellikka** sekä Joensuun seurakunnan 2. kappalainen **Katri Vilén**.

Joensuun seurakunnan uusi kirkkoherra valitaan välillisellä vaalilla. Välillisessä vaalissa tuomiokapituli toteaa kelpoiset hakijat ja laatii heistä lausunnon seurakunnalle. Päätöksen kirkkoherran valinnasta tekee Joensuun seurakunnan seu-

rakuntaneuvosto.

Vaalin aikataulu selviää myöhemmin. Kuopion tuomiokapituli nimeää vaalille valmistelijan. Joensuun seurakuntaneuvoston tehtäväksi jää nimetä mahdollinen vaalityöryhmä. Näiden tehtävänä on valmistella vaaliin liittyvät haastattelut, mahdollinen soveltuvuusarviointi ja viestintä.

Kirkkoherran virka avautuu 1.6.2021 nykyisen kirkkoherran Petri Raskin siirtyessä eläkkeelle.

Joensuun seurakunta on yksi Joensuun ev.lut. seurakuntayhtymän kuudesta seurakunnasta. Työntekijöitä seurakunnassa on kolmisenkymmentä. Joensuun seurakuntaan kuuluu noin 15 500 jäsentä.

Rouvinen Kiihtelysvaaran kirkon rakennustoimikunnan puheenjohtajaksi

KIIHTELYSVAARAN kirkon rakennustoimikunta piti järjestäytymiskokouksen keskiviikkona 21.10.2020. Kokouksessa toimikunnan puheenjohtajaksi valittiin **Juhani Rouvinen** ja sihteeriksi **Esa Mustonen**. Rouvinen on toimikunnassa mukana Vaara-Karjalan seurakuntaneuvoston nimeämänä jäsenenä ja Mustonen hankkeen suunnitteluvaiheen rakennuttajakonsulttina.

Rakennustoimikunnan muut jäsenet ovat yhteisen kirkkoneuvoston 22.9.2020 tekemän päätöksen mukaisesti seurakuntayhtymän kiinteistöpäällikkö **Jussi Nevalainen**, Vaara-Karjalan seurakunnan kirkkoherra **Anne Angervo**, kiinteistötoimikunnan pj. **Pauli Tahvanainen**

sekä yhteisen kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja **Eevi Väistö**. Lisäksi toimikuntaan kuuluvat Vaara-Karjalan seurakuntaneuvoston nimeämänä jäsenenä Juhani Rouvinen ja seurakuntamestari **Jouni Heiskanen**.

Rakennustoimikunnan tehtävänä on rakennussuunnitteluvaiheen tehtävien toteuttaminen. Rakennussuunnittelun aikana laaditaan kirkon alustavat ja lopulliset luonnokset, pääpiirustukset, työpiirustukset ja urakka-asiakirjat. Suunnittelun aikana tehdään yhteistyötä Museoviraston, kirkkohallituksen ja lupaviranomaisten kanssa sekä valmistellaan kirkon suunnitelmien hyväksymisestä lausuntopyyntö viranomaistahoille sekä esitys kirkkohallitukselle.

Hautaan siunaamista edeltävä keskustelu voidaan käydä kotona omaisten luona tai seurakunnan tiloissa. Korona-aikana keskusteluja on käyty enemmän myös puhelimitse ja sähköpostilla.

– Kotona käydyt keskustelut ovat siinä mielessä hyviä, että niissä pappi saa vainajan elämästä konkreettisemmän kuvan. Papin käynnistä ei tarvitse ottaa paineita. Meitä varten ei tarvitse siivota eikä meille tarvitse tarjota mitään. Tärkeintä on se, mitä yhdessä voidaan puhua, sanoo pastori Katriina Puustinen.

Ei hyvästi, vaan näkemiin

HAUTAJAISET. Kun läheinen kuolee, omaiset tapaavat papin ennen hautajaisia. ”Joskus itketään, joskus nauretaan, ja joskus tehdään molempia”, sanoo pappi Katriina Puustinen.

RANTAKYLÄN SEURAKUNNAN pappi Katriina Puustinen on työvuosiensa mittaan siunannut hautaan lukuisia vainajia. Kuttakin siunaamistilaisuutta edeltää vainajan omaisten tapaaminen, jos poisnukkuneella sellaisia on. Yleensä on.

Tapaamisessa keskustellaan vainajasta ja hänen elämästään sekä hautajaisiin liittyvistä toiveista: sovitaan virsistä, musiikista ja esimerkiksi siitä, missä kohti tilaisuutta lasketaan kukat.

– Monesti puhutaan myös vainajan elämän viimeisistä vaiheista ja kuolemasta, käydään niitäkin läpi, kertoo Puustinen.

Tapaaminen on tärkeä puolin ja toisin: omaiset saavat etukäteen tutustua siunaavaan pappiin ja pappi omaisiin.

– Pappina toivon, että saisin tapaamisessa jonkinlaisen käsityksen vainajasta ja hänen elämästään, jotta osaisin siunauspuheessa sanoa jotakin sellaista, mikä olisi vainajan näköistä ja totta omaisille.

– Juttelemme siitä, mikä vainajan elämässä on ollut tärkeää, mikä hyvää ja mikä kenties vaikeampaa, kertoo Puustinen.

KESKUSTELUISSA ON Puustisen mukaan läsnä monenlaisia tunteita. Joskus itketään, joskus nauretaan, ja joskus tehdään molempia.

– Ihmisiä saattaa jännittääkin hautajaisen järjestämiseen liittyvät asiat. Etenkin heillä, jotka eivät ole koskaan aiemmin järjestäneet hautajaisia, saattaa olla hyvinkin yksityiskohtaisia kysymyksiä tilaisuuden kulusta, kertoo Puustinen.

Vainajan elämän muistelun ja käytännön asioiden lisäksi tapaamisessa on aina tilaa myös kuoleman tematiikan käsittelemälle. Usein se tarkoittaa vainajan viimeisten vaiheiden läpikäyntiä.

– Ihmisten kertomukset viimeisissä hetkissä mukana olemisesta ovat pääsääntöisesti hyviä. Kipu on useimmiten pystytty hoitamaan niin, että kuolevan ei ole viimeisinä hetkinä tarvinnut kärsiä, vaikka kärsimystä on voinut sairauspolun varrella olla paljonkin, kertoo Puustinen.

Joskus kuolemaan liittyy jotakin traumaattista. Silloin aiheen käsittely on Puustisen mukaan erityisen tärkeää.

– Ja vaikka kuolema ei olisi tullut yllättäen, niin ei siihen ole voinut tunteen

tasolla valmistautua. Järjellä voi ehkä ajatella, että omainen on hiipunut jo vuosia, mutta sitten kun hän kuolee, tunteiden konkretia on sellaista, johon ei voi etukäteen valmistautua, sanoo Puustinen.

OMAISTEN TAPAAMINEN, kuolemasta ja hautajaisista keskusteleminen ei ole niistä keveimpiä työtehtäviä hautajaisiin tottuneelle papillekaan. Kuoleman äärelä työtä tehdessä Puustista kantaa papin ammattitaito ja ennen kaikkea toivo.

– Joku on hienosti sanonut, että kuolema on kaksoispiste: Me ei nähdä, mitä siellä toisella puolella on, mutta kristityn toivo on siinä, että vaikka elämä maan päällä loppuu, elämä kokonaisuudessaan ei, sanoo Puustinen.

Kuolema näyttäytyy Puustiselle kotiin pääsynä. Koti on paikka, jossa on hyvä olla. Jos ajallinen elämä on oman paikan ja kodin etsimistä, niin kuoleman jälkeen se koti on taivaan koti Jumalan luona.

– Me siunaamme nämä ihmiset jälleen näkemisen ja ylösnousemuksen toivossa. Minun tehtäväni pappina on pitää esillä toivoa ja sitä, että elämä on merkityksel-

listä. Jokainen elämä on merkityksellinen sen pituudesta riippumatta, sanoo Puustinen.

MUTTA MISTÄ hautaansiunaamisessa oikeastaan on kyse? Mitä siunaaminen tarkoittaa?

– Ajattelen, että se on viimeinen toimitus ja palvelus tälle ihmiselle. Me olemme siinä hetkessä yhdessä saattamassa häntä ajan rajan yli. Me itse emme pääse kuoleman rajan ylitse, mutta me jätämme hänet Jumalan käsiin, jonka valta ylittyy sen ajan ylitse, sanoo Puustinen.

Puustisen mukaan siunaus on siihen turvautumista, että kaikki ei ole tässä.

– Vainajan siunaaminen on jotakin sellaista, että me emme sano siinä hyvästi, vaan me sanomme näkemiin. Samalla hautaan siunaamisessa sulkeutuu se Jumalan huolenpidon ympyrä, jonka varaan me ollaan kasteessa jättäytytty. Ajallisen elämän kaari tulee täyteen, sanoo Puustinen.

Taivaassa, ratki taivaassa, on autuus määrätön

– VIRSI 617:1

ONKOHAN taivaassa ratki riemukasta? Väkevän virren 617 sanat ovat jääneet usein soimaan mieleeni. Taivaasta kerrotaan virressä niin riemullisella tavalla. Riemu ratkeaa, ilo täyttää koko olemuksen. Perille päässeet saavat viimein heittäytyä koko olemuksellaan Jumalan lasten vapauteen. Taivaassa, ratki taivaassa, on autuus määrätön.

PYHÄINPÄIVÄNÄ suuntaamme mielemme niin hautojen hiljaisuuteen kuin myös taivaan ihanuuteen. Kolealla hautausmaalla kulkiessa on vaikea uskoa ruumiin ylösnousemukseen. Olemme lokakuussa jalat syvällä loassa. Marras vie meitä koko ajan kohti pimeämpiä aikoja. Kuitenkin juuri pyhäinpäivä antaa meille luvan sytyttää kynttilän. Pieni liekki uhmaa syysmyrskyä. Vaikka liekki sammuisikin, sen voi aina sytyttää uudelleen.

HAUTAUSMAALLA voi juhlapyhinä olla ruuhkaista. On tärkeää muistaa rakkaimpia ja heidän muistoaan. Onkohan kuoleman jälkeen vielä elämää? Missä rakkaamme ovat nyt? Rukous vainajien puolesta on suotavaa. Rukoilemme hautajaisissa usein siunattua iäisyysmatkaa vainajille. Läheisen kuolema herättää myös oman uskonnollisuutemme. Missä minä vietän iäisyyteni? Mitä tietä itse kuljen täällä vaivojen ja vaarojen korpi-
maassa?

JEESUS puhuu kapeasta ja laveasta tiestä. ”Menkää sisään ahtaasta portista. Monet menevät avarasta portista ja laveaa tietä, mutta se vie kadotukseen. Miten ahdas onkaan se portti ja kapea se tie, joka vie elämään, ja vain harvat löytävät sen!” (Matt. 7:13–14)

MITEN valitettavan totta tämä Jeesuksen sana onkaan. Taivaan tiellä ei tänä päivänä ole suurta ruuhkaa. Monia ei kiinnosta taivaan tiellä kulkeminen. Kuljetko sinäkin laveaa tietä, jonka suunta on pois päin Jumalasta? Jumalan valmistama pelastus ei kiinnosta. Ihmisen rakkaus Jumalaan on vaisua tai olematonta. Ihminen erkaantuu elämän lähteestä.

TÄNÄÄN on kuitenkin jälleen uusi päivä. On jälleen mahdollisuus tarkistaa oman elämänsä suuntaa. Taivas on Jumalan valmistava todellisuus. Elämä siellä jatkaa jo täällä ajassa syntyvää rakkautta ja yhteyttä Jeesukseen. Ehkä meillä kristityillä olisi syytä julistaa enemmän myös sitä, mikä odottaa kerran kristittyä kuoleman jälkeen: loppumaton ilo, rauha, riemu ja turva Jumalan kasvojen edessä. Tätä palkintoa kohti kannattaa kulkea. ”Taivaassa, ratki taivaassa, Jumala hallitsee ja kunnialla suurella pyhänsä palkitsee.”

Jukka Reinikainen
Kontiolahden kirkkoherra

kirkkovuosi

Pyhäinpäivä, la 31.10.

PYHIEN YHTEYS

Pyhäinpäivänä muistellaan kristikunnan marttyyrejä ja muita uskossa Kristukseen kuolleita.

Liturginen väri: punainen, tai varsinakin iltajumalanpalveluksessa, valkoinen

Päivän teksti: Ps. 89: 6–8, 16–19, Jes. 60: 18–21, Ilm. 21: 1–4, Matt. 5: 1–12

Uskonpuhdistuksen muistopäivä, su 1.11.

USKON PERUSTUS

Jumala ei unohda kansaansa, vaan antaa kirkolle uudistumisen aikoja ja niitä ihmisiä, jotka auttavat meitä palaamaan kristillisen uskomme perusteisiin, Raamattuun ja sen julistamaan uskonvanhurskauteen

Liturginen väri: vihreä

Päivän teksti: Ps. 46: 2–8, Jer. 15: 19–21, Room. 5: 1–11, Matt. 16: 1–4

23. sunnuntai helluntaista, su 8.11.
ANTAKAA TOISILLENNE ANTEEKSI
Tämän sunnuntain sisältönä ovat anteeksiantamus ja siitä avautuva keskinäinen rakkaus. Koko elämäm-

me perustuu anteeksiantoon, jonka saamme Kristuksen ristinkuoleman ansiosta.

Liturginen väri: vihreä

Päivän teksti: Ps. 119: 162–168, 1. Moos. 13: 5–11, 14–16, 1. Piet. 3: 8–12, Matt. 18: 15–22

Valvomisen sunnuntai, su 15.11.

VALVOKAA!

Valvomisen sunnuntai on kirkkovuoden viimeistä edellinen sunnuntai. Tämän sunnuntain sanoma korostaa hengellistä valvomista ja Kristuksen paluun odotusta.

Liturginen väri: vihreä

Päivän teksti: Ps. 90: 1–6, 12–15, Mal. 3: 13–18, Hepr. 3: 12–15 tai Ilm. 22: 10–17, Mark. 13: 33–37

Tuomiosunnuntai, su 22.11.

KRISTUS, KAIKKEUDEN HERRA

Jumala lähestyy meitä Kristuksessa ja asettaa meidät kasvojensa eteen. Ihminen on vastuussa teoistaan ja tekemättä jättämisistään.

Liturginen väri: vihreä

Päivän teksti: Ps. 143: 1–10, Mal. 3: 19–20, 1. Kor. 15: 22–28 tai Hepr. 12: 18–25, Matt. 25: 31–46

kastetut

Joensuu

Alisa Wilhelmiina Lehtinen
Jooa Juhani Ilmari Klemetti
Varpu Valvikki Valotar Salonen
Virna Vaapukka Viljatar Salonen
Onni Juhani Malén–Ratilainen
Heikki Armas Ilmari Hakulinen
Viljami Onni Emil Manninen
Helmi Maria Kosonen

Pielisensuu

Milla Sara Emilia Alakopsa
Vanessa Riikka Maria Komu
Elias Jesper Henrik Putkonen
Emma Julia Kannusmäki
Leo Ilmari Kauppinen
Onni Eemeli Kauppinen
Elma Alina Inkeri Hirvonen
Eevi Hilda Elise Hyvönen
Marlon Elia Antero Liimatta
Elsi Liisa Kristiina Holopainen
Ellen Amorina Tikander
Patrik Jori Antero Rösch
Lyyti Matilda Hokkanen
Aaron Edvard Kamula
Eeli Juuso Johannes Tolvanen
Totti Eino Aapeli Luhtaniemi
Minka Amanda Mustonen

Rantakylä

Valtteri Eeli Iisakki Martikainen
Lucas Ilmari Valdemar Kinnunen
Linnea Elisabeth Mustonen
Sofia Aino Ilona Ikonen
Kerttu Hilka Heikkinen
Akseli Rauno Eemil Aulaskari

Pyhäselkä

Tilma Kerttu Maria Turtiainen
Kevin Leo Petteri Kokko

Eno

Otso Tauno Antero Kuivalainen
Niilo Kalevi Nuutinen

Vaara–Karjala

Vili Eemeli Karppinen

Kontiolahti

Viljo Aatos Asikainen
Ahti Noel Joosua Varis
Leo Mikael Tapio Sairanen
Noa Oliver Leinonen
Antero Tapio Kiiskinen
Olga Maria Pyykkönen
Heikki Oskari Kuittinen
Jeremias Onni Johannes Pajarinen
Amanda Anna Aliisa Kettunen

kuulutetut

Joensuu

Ville Oskari Ojala ja Tanja Marjut Ratilainen
Tatu Juhani Andersson ja
Tiina Annukka Muje (Kontiolahden srk)
Henri Markus Tapio Makkonen ja
Salla Tuulia Rautiainen (Pielisensuun srk)

Pielisensuu

Marjo Kristiina Poikela ja Jan Anton Pohjonen
Raimo Juha Jalmari Sorsa ja
Sini Tuulia Korhonen

Sami Juhani Nousiainen ja
Ella Beata Nevalainen

Rantakylä

Pekka Anssi Matias Ronkainen ja
Heidi Rauni Henriikka Tanskanen

Kontiolahti

Kim Miika Christian Mustonen ja
Niina Maarit Anneli Myyry (vihitty)
Tatu Juhani Andersson ja
Tiina Annukka Muje (vihitty)

kuolleet

Joensuu

Rauha Pirinen 95 v.
Reino Valdemar Hakojoki 92 v.
Teuvo Olavi Myller 92 v.
Veikko Eklund 91 v.
Kirsti Kaarina Leppä 90 v.
Yrjö Juhani Turtiainen 88 v.
Pirkko Lilja Unelma Karppinen 87 v.
Rauno Paavo Juhani Väyrynen 86 v. (Kontiolahti evl.)
Anna Riitta Halonen 86 v.
Eila Liisa Pietilä 84 v.
Seija–Marjatta Kinnunen 77 v.
Ossi Arto Ensio Klemetti 65 v.
Sulo Markus Pöntinen 70 v.

Pielisensuu

Veikko Olavi Korhonen 88 v.
Kaija Terttu Sormunen 88 v.
Elvi Mirjam Kaartinen 87 v.
Jorma Antero Pirinen 73 v.
Jorma Tapani Koponen 68 v.
Ilkka Antero Routa 68 v.
Pirkko–Liisa Hirvonen 65 v.
Eila Anita Turunen 54 v.

Rantakylä

Irene Herrala 94 v.
Olavi Antero Ronkainen 88 v.
Lyyli Kerttu Laakkonen 87 v.
Erkki Antero Lajunen 78 v.
Viljo Soikkeli 74 v.

Pertti Eero Tapani Tiusanen 66 v.
Jouko Niilo Juhani Korhonen 63 v.
Harri Juhani Rouhiainen 55 v. (Polvijärven srk)
Tuukka Aukusti Kuivalainen 20 v. (Jyväskylän srk)
Ellen Isabella Repo,
menehtyi vastasyntyneenä

Pyhäselkä

Martta Nousiainen 91 v. (Pielisensuun srk)
Seppo Juhani Korpimies 86 v.
Ritva Tuulikki Puustinen 80 v.
Pentti Eino Johannes Käräjähonka 74 v.
Veli Veikko Peltosola 71 v.
Maarit Johanna Sallinen 57 v.

Eno

Eino Olavi Rätty 88 v.
Liisa Annikki Rummukainen 81 v.
Iida Helena Puhakka 78 v.
Teemu Ilmari Tahvanainen 77 v.
Maire Anneli Koponen 73 v.

Vaara–Karjala

Tuomo Ilmari Heiskanen 89 v.

Kontiolahti

Helvi Annikki Liimatta 94 v.
Rauno Paavo Juhani Väyrynen 86 v.
Onni Ryhänen 83 v.
Martti Tapio Turunen 63 v.
Anja Sinikka Sironen 62 v.
Jukka Antero Hodju 51 v.

"Kirkossa toivo on elänyt kauan, ja elää yhä. Kirkon keskeisiä viestejä kaivataan juuri nyt erityisesti: turvaa, tarkoitusta, lohtua, armoa, yhteyttä ja yhteisöllisyyttä", sanoo Maaret Kallio.

”TOIVOTONTA TAPAUSTA EI OLE”

TOIVO pohjaa realiteetteihin, ei kieltämiseen. Se on vahva elämänvoima, sanoo psykoterapeutti Maaret Kallio.

MAARET KALLION kasvot ovat jo suomalaisille kovin tutut. Hän oli yksi Ensitreffit alttarilla –ohjelman asiantuntijoista ja on jo kuuden vuoden ajan ollut yksi Helsingin Sanomien luetuimmista kolumnisteista. Koronakevään kasvoksi hän nousi Helsingin Sanomien sivuilla: perjantai-iltojen livestreamauksissa hän valoi kansaan

toivoa – pandemian epävarmuuden kanssa voidaan joutua elämään vielä kauan.

”Arvaamattomuus luo pelkoa. Näköalattomuus voi olla jopa epätoivoa herättävää. Kokemus poikkeusoloista on yhteinen, vaikka emme ole sen edessä suinkaan tasa-arvoisia. Kokemus siitä, että ei ole hallintaa omaan elämään, on yhteinen – elämän muut olosuhteet eroavat toisistaan hyvinkin paljon.”

Maaret Kallio puhuu kuitenkin toivosta, joka ei katoa. Toivosta, joka on aina olemassa: kaikissa tilanteissa on mahdollisuus, aina on mahdollista selvitä. Ei ole toivotonta tilannetta.

”Toivon vastakohta ei ole epätoivo, se on toivottomuus.”

”Toivoon liittyy aina pyrkimys johonkin. Toivolla on tavoite ja toiveikas ihminen on suuntautunut tulevaisuuteen.”

KALLION KIRJOITTAMA, kansanläheinen Voimana Toivo –kirja, WSOY, ilmestyi juuri kevään korvalla – kun sitä suunniteltiin, ei koronasta ollut tietoaakaan. Uusi tilanne on kuormittanut monella terveyttä, taloutta, ihmissuhteita, ja synnyttänyt pelkoa. Keväällä auttoi valoon päin meneminen, syksy tuo luontaisesti kuormittumista.

”Toivo on aina tärkeää, ei vain poikkeusoloissa. Se on jokaisen hyvän elämän ydin, eikä se kuulu vain huippuelämään. Toivo pohjaa realiteetteihin, ei kieltämiseen.”

Toivon olemassaolo ei tarkoita suuria visioita.

”Se on oikeastaan sen sallimista, että tunnen tunteita, jotka voivat tehdä kipeää. Se on lupaa kuunnella omia tarpeita.”

”Toivo ei tarkoita pakkopirteyttä. Se ei ole tekopositiivisuutta: You can do it. Elämässä on monia todella vaikeita asioita ja tilanteita, joiden satuttavuutta ei voi vähätellä: läheisen menetyt, sairaudet, erot, työttömyys ja työelämän ongelmat. Niissä tilanteissa tuntuu lähinnä

pilkalta kommentti: kaikki on itsestä kiinni, piristyt nyt ja anna mennä, etsi uusi puoliso tai työpaikka...”

”Omaan elämäntilanteeseen voi olla vaikeiden asioiden pitkittyessä vaikea suostua. On kuitenkin taito suostua siihen alistumatta. Realismi on välttämätöntä. Samaan aikaan asioihin suhtautuminen on taito, jota voi treenata niin kuin mitä muutakin taitoa tahansa aloittaen siitä, että kiinnittää asiaan huomiota. Yhteys omaan itseen ja omaan elämäntilanteeseen on tärkeää erityisesti silloin, kun joutuu tunnustamaan, että tässä tilanteessa en enää sisulla pärjää.”

TOIVO EI ole iloista elämää vaan kokonaisvaltainen suhtautumistapa elämään, sitä, että ei jää katkeraksi missään tilanteessa.

”Ei voi sanoa, että paha ja vaikea kääntyvät hyväksi. Kuitenkin voi sanoa, että kriisistä voi syntyä hyvää.”

”Voin vaikuttaa vain siihen, mihin voin vaikuttaa – omaan elämäni näissä olosuhteissa. Mitä siinä voin tehdä? Mitä voin tehdä nyt ja mihin vaikuttaa, jotta vuoden päästä tilanne on toisenlainen?”

”Entä miten voin hoivata itseäni? Miten voin vaalia elämässäni juuri nyt olevaa hyvää? Usein koulutuksisani pysäytän ihmiset pohtimaan, mikä heidän elämässään on juuri nyt hyvin. Mikä luo toivoa, pysyvyyttä, jatkuvuutta? Peilaan sitä jopa kuoleman kautta: oletko pyrkinyt olemaan omien tärkeiden asioidesi äärellä – rakastanut, kirjoittanut, hoitanut, tehnyt käsitöitä, auttanut...”

Realismi on välttämätöntä.”

Tyypilliset vastaukset ovat luonto ja ihmissuhteet. Huolenpito luo merkityksellisyyttä: eläimistä, viherkasveista, puista, toisista ihmisistä.

”Ihmisen mieli tuottaa helposti kaksijakoista ajattelua: asiat ovat joko hyviä tai pahoja, ihminen on joko onnellinen tai masentunut. Todellisuudessa masentunut voi nauraa tai elää helliä hetkiä, onnellinen voi tuntea salaista kipua sisällään. Elämä on aina jonkinlainen inte-

graatio, kokonaisuus kaikenlaisesta ääripäiden välillä.”

”Arkipäivän toivo on helposti epämääräinen juttu, kaukainen käsite. Voin esittää toiveen, että osaisin lentää. Se ei kuitenkaan ole realismia eikä voi toteutua. Toivo on toimijuutta, sitä että ei näe itseään uhrina, joka ei mahda tilanteelle mitään.”

”Tutkimusten mukaan ihminen, jolla on toivoa ja toiveikkuutta, sietää sairautta paremmin ja sitoutuu hoitoon paremmin kuin toivonsa menettänyt. Toivo on elintärkeä asia ja sen vahvistaminen luo joustavuutta ongelmanratkaisuun.”

Toivon vastakohta ei ole epätoivo, se on toivottomuus.”

MAARET KALLIO muistuttaa, että jokaisen on hyvä kuulostella, onko läheisellä vaikeassa tilanteessa toivottomuutta.

”Toivottomuus on näköalattomuutta, ja se voi ennustaa itsetuhoisuutta. Jos läheinen alkaa jäädä siihen ajatukseen, että ei ole mahdollisuutta hyvään, tilanne ei voi korjautua eikä kukaan voi häntä auttaa, on syytä etsiä ammattiapua. Toivottomuudesta pääsee harvoin yksin ulos, kannatteluun tarvitaan toinen.”

Tunteiden kertominen on välttämätöntä: elleivät muut tiedä pahasta olostasi, ei tule poimituksi eikä vedetyksi kannattelevaan yhteyteen. Koronavetäytymisen vaikutukset tulevat esiin vasta ajan kanssa.

Entä miten toivoa voi vaalia arkipäivässä?

”Ollaan läsnä, eletään tavallisesti, pysähdytään hyvään. Ylipäätään ollaan tekemisissä toistemme kanssa: toivo syntyy yhteydestä.”

Kokenut terapeutti muistuttaa, että myös perheen sisällä voi olla näkymätöntä yksinäisyyttä.

”Annanko tunteideni, suruni näkyä ja annanko siten toiselle mahdollisuuden lähestyä? Ihmiselle ei voi toisen ihmisen läsnäoloa korvata mikään, ei esimerkiksi etäyhteys.”

JATKUU SEURAVALLA SIVULLA »

”Jotenkin on lähes huvittavaa, kuinka hyväosaista on miettiä, mikä on etätö-pisteen ergonominen istuma-asento. Py-sähdyttävää on myös se, miten vasta nyt koronan myötä on ihmisten silmät laajemmin avautuneet luonnon ja läheisten merkitykselle: pitääkö meille tapahtua näin karuja ennen kuin huomaamme, miten hyvää on tavallinen arki? Hyvää on keskustelu arvoista.”

KALLION MUKAAN moni kaipaa myös terveydenhuollosta apua hakiessaan inhimillistä kohtaamista.

”Toivo on aivan keskeinen teema, kun väkivaltaa kokenut pyrkii toipumaan. Raiskattu ei ole rikki tai hajotettu, aina voi tehdä jotakin, voi päästä kiinni hyvään elämään. Tilanne voi olla toivotonman tuntuinen, mutta yhtään toivotonta tapausta ei ole.”

Kirkko saa mielenterveyden ammattilaiselta tunnustusta. Kirkko on merkittävä toivon luoja ja kannatteli aina.

”Kirkossa toivo on elänyt kauan, ja elää yhä. Kirkon keskeisiä viestejä kaivataan juuri nyt erityisesti: turvaa, tarkoitusta, lohtua, armoa, yhteyttä, yhteisöllisyyttä. Seurakuntalaisena iloitsen siitä, että kirkkoon kutsutaan jokaista sellaisena kuin olemme.”

Armollisuuden ja armon hieno viesti korostuu, kun miettii, miten olennaisissa kohdissa elämää kirkko on mukana – syntymä, kuolema, nuoruuden siirtymät, avioituminen sekä vuoden suuret juhlapyhät joulu ja pääsiäinen.

”Ihmisen mieli on joustava, toivorikas, sopeutuva, muuttuva, kun sitä hoidetaan ja pidetään siitä huolta. Millaista kasvua nyt muutoksen oloissa tapahtuu, syntyy ja jää, sitä jäämme seuraamaan. En koskaan lakkaa ihmettelemästä ihmisen mahdollisuuksia ja kykyä hyvään.”

Ulla Remes

MAARET KALLIO

Maaret Kallio on tietokirjailija ja kouluttajapsykoterapeutti. Hän on työskennellyt mm. Väestöliitossa erityisesti seksuaalista väkivaltaa kokeneiden kanssa. Pitkän parisuhteen onnellisuuden ja seksuaalisen roihahteleisuuden salaisuuksista Kallio kirjoittaa Osmo Kontulan kanssa vuoden 2015 teoksessa Happy End, joka pohjautuu suomalaiseen kyselyaineistoon.

Maaret Kallion kirjallinen ura koostuu helposti luettavista, kansantajuisista ja kuitenkin tieteeseen perustuvista teoksista, joista uusien Voimana Toivo. Mielen työskentelyä

tukemaan Kallio on tehnyt teoksen Lujasti lempeä – Mielen työkirja. Siinä asiaa lähestytään vuoden kiertoa mukaillen kahdentoista teeman kautta.

Inhimillisiä kohtaamisia -teoksessa kirjailija muistuttaa, että tärkeimmät asiat elämässä ovat lopultakin hyvä suhde itseen ja aidot, syvät ihmissuhteet toisiin. Itsemyötätuntoa tulee ja voi opetella läpi elämän.

Lujasti lempeä -kirja käsittelee ajan ilmiöitä ja mielen viisasta ohjaamista lempeyttä ja lujuutta valjastaen.

Ulla Remes

lukijan kynästä

Kirjoituspyyntö:

Voimaantuminen, kristinusko, sukupuoli ja seksuaalisuus

Itä-Suomen yliopiston teologian osastolla tutkitaan sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä voimaantumisen kokemuksia kristinuskon kontekstissa. Tule mukaan tutkimukseen!

Tutkimusta varten pyydämme Sinua, kristilliseen viitekehykseen kuuluva, kirjoittamaan voimaantumisen kokemuksista liittyen seksuaalisuuteen ja sukupuoleen. Kirjoitelma voi olla muodoltaan vapaa. Voit pohtia tekstissä esimerkiksi seuraavia näkökulmia:

Oletko sinut seksuaalisuutesi kanssa? Onko näin ollut aina? Millaisia sukupuoleen tai seksuaalisuuteen liittyviä piirteitä ihaillet itsessäsi ja toisissa ihmisissä? Minkälaista seksuaalikasvatusta olet saanut? Millainen kasvutarinasi on ollut sukupuoleen liittyen?

Miten kasvuympäristösi on suhtautunut sukupuoleen tai seksuaalisuuteen? Millainen rooli näillä asioilla on ollut elämäsi? Millaista voimaantumista olet kokenut seksuaalisuuteen tai sukupuoleen liittyen? Mitkä asiat tähän vaikuttivat? Jos mieleesi tulee

jokin tällainen hetki, voisitko kuvailla sitä?

Miten nämä asiat ovat vaikuttaneet hengelliseen elämääsi, esimerkiksi arvojen, ajatusten tai käytäntöjen tasolla? Millainen vaikutus uskonnollisella yhteisölläsi on ollut? Miten hengellisyys on tukenut seksuaalisuuttasi? Millaisena näet Jumalan? Millaisena koet nykyään itsesi ja oman hengellisen elämäsi?

Liitätähän kirjoitelmaasi tiedot iästäsi ja sukupuolestasi. Lisäksi kuulisimme mielellämme, missä päin Suomea asut sekä millainen hengellinen taustasi on.

Kirjoitelmia ja muita antamiasi tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja anonymiteettiä kunnioittaen. Kirjoitelmia käytetään tutkimusaineistona teologian kandidaatti Ella Toivasen pro gradu -tutkielmaan, jota ohjaavat professori Kati Tervo-Niemelä ja teologian tohtori Laura Kallatsa. Kirjoitelmia käytetään mahdollisesti myös Kallatsan tulevissa tutkimuksissa. Lähetäthän kirjoitelmasi 30.11.2020 mennessä.

Voit vastata sähköpostitse: toivasenella@gmail.com tai

e-lomakkeen kautta: <https://link.webropolsurveys.com/S/48E33240ED6661AE> tai lähettää kirjeen osoitteeseen:

Laura Kallatsa ja Ella Toivanen, Itä-Suomen yliopisto, Filosofinen tiedekunta/teologian osasto, Agora, työhuone 211, PL 111, 80101 Joensuu.

Annamme mielellämme lisätietoa tutkimuksesta.

Ella Toivanen, teologian opiskelija, toivasenella@gmail.com

Laura Kallatsa, tutkija, laura.kallatsa@uef.fi

Juhlakonsertti Kontiolahdella

Kontiolahden kirkko- ja kappelikuoro eli seurakuntakuoro Canto täyttää tänä vuonna 90 vuotta. Pauli Kauppila perusti sen v. 1930. Kirkkokuoro on ollut sen jälkeen tuttu näky Kontiolahden seurakunnan tilaisuuksissa ja juhlissa. Kuoro on laulanut myös torilla sekä osana suurkuoroa ampumahiihdon MM-kisojen avajaisissa 6.2.1999.

Kuoro juhlii 90-vuotista taivaltaan juhlakonsertilla sunnuntaina 8.11. klo

18 Kontiolahden kirkossa. Konserttiin saapuvat solisteiksi sopraano Marjatta Airas ja baritoni Juha Kotilainen. Mo-lemmat ovat kiertäneet esiintymässä ympäri maailmaa oopperataloissa ja sinfoniaorkestereiden solisteina, myös Suomen Kansallisoopperassa ja Savonlinnan Oopperajuhlilla. Kuoron johtajana toimii kanttori Ari Lohi. Tilaisuuteen on vapaa pääsy.

PALVELEVA PUHELIN

0400 22 11 80

Avoinna joka ilta klo 18-24.

Operaattori veloittaa puhelusta liittymäsopimuksesi mukaisen hinnan (pvm/mpm).

Kirkon keskusteluapu on sinua varten, kun kaipaat henkistä tai hengellistä tukea. Päivystäjät ovat vaitiolovelvollisia koulutettuja vapaaehtoisia ja kirkon työntekijöitä.

Etsitkö kasvokkaista keskustelua? Löydät papin tai diakonin yhteystiedot oman seurakuntasi nettisivuilta.

Puhu, se auttaa.

kirkonkeskusteluapua.fi
Chat palvelee ma-pe klo 12-20.

Kirkkotie

62. vuosikerta

Seuraava Kirkkotie ilmestyy 25. 11. 2020

**Uusien työntekijöiden
virkaan siunaaminen
Pielisensuun kirkossa
su 22.11. klo 10.**

➤ **PIELISENSUUN** kirkossa esiintyvät pe 6.11. laulaja-evangelis-
ta **Jippu** sekä raamattukouluttaja **Jaakko Pirttiaho**. ”Jotain sär-
kyvää, jotain kaunista” -ilta koostuu Jipun lauluista ja ajatuksista
sekä Jaakko Pirttiahon elämänmakuisista ja toivoa tuovista
puheenvuoroista. Jippu on tunnettu suomalainen muusikko.
Jaakko Pirttiaho tunnetaan Kansan Raamattuseuran raamattu-
kouluttajana sekä Yksin armosta –blogistaan.

Konsertti on kaikille avoin. Samalla se on osa Joensuun ja Pielisensuun seurakunnan 50 vuotta täyttävien jäsenten syntymäpäiväjuhlaa. Noudatamme tilaisuudessa THL:n ja AVI:n suosituksia, kuten rajattua osanottajamäärää ja hygieniasuosituksia. Ethän tule tilaisuuteen sairaana.

Jotain särkyvää, jotain kaunista –konsertti pe 6.11. klo 18
Pielisensuun kirkossa, Huvilakatu 8 b. Vapaa pääsy.

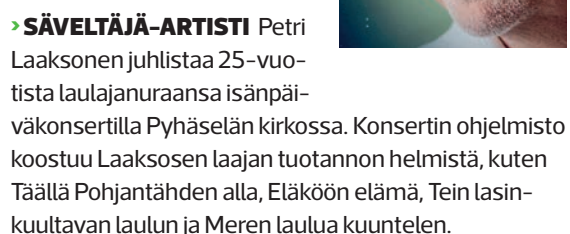
Barokkimusiikkia Joensuun kirkossa

➤ **JOENSUUN** konservatorion orkesterit, kamarimusiikkiyhtyeet ja Valo-kuoro esittävät sunnuntaina 22.11. Joensuun kirkossa barokkinajan säveltäjien tuotantoa. Luvassa on yhteissoitto-projektin helmiä, joita konservatorion oppilaat ja opettajat ovat hionneet syksyn aikana barokkimusiikin ammattilaisten ohjauksessa.

Orkestereiden ja kamarimusiikkiyhtyeiden kouluttamisesta vastannut Collegium ry on yhdistys, jonka toiminnassa on mukana Suomen parhaimmistoan kuuluvia vanhan musiikin ammattimuusikoita ja -pedagogeja. Collegium ry:n muusikoista konsertissa mukana on **Minna Kangas** (barokkiviulu), **Laura Ollberg-Ekman** (cembalo) sekä **Louna Hosia** (barokkisello ja viola da gamba).

**Les Nations – Matkalla barokin maailmaan Joensuun kirkossa
su 22.11. klo 16. Vapaa pääsy.**

Petri Laaksosen isänpäivä- konsertti Pyhäselässä

Laaksonen ensimmäinen soololevy Täällä pohjantähden alla ilmestyi neljännesvuosisata sitten syyskuussa 1994. Laaksonen on julkaissut kolmetoista soololevyä, useamman kokoelmalevyn sekä monia teemallisia albumeita. Monet hänen levyistään on palkittu kullalla tai platinalla. Laaksonen kokee olevansa ennen kaikkea live-esiintyjä.

Konsertissa noudatetaan ajankohtaisia koronasuosituksia. Tule vain ilman hengitystieoireita. Huolehdi-
han käsi- ja yskimishygieniaa sekä turvaväleistä.

**Petri Laaksosen konsertti Pyhäselän kirkossa su 8.11.
klo 16. Vapaa pääsy, käsiohjelma 15 € tuntia ennen
ovelta (vain käteinen). Konserttiin mahtuu max. 150
osallistujaa.**

Pop-kanteletar Ida Elina Joensuussa

➤ **JOENSUUN** kirkossa kuullaan pe 13.11. Youtube-ilmiöksi nousseen laulaja-lauluntekijä Ida Elinan konsertti.

Ida Elina on opiskellut Sibelius-Akatemiassa ja Hokkaido University of Education -yliopistossa valmistuen musiikin maisteriksi. Esiintymisen lisäksi Ida Elina opettaa kanteleensoittajille ympäri Suomen omaa soittotekniikkaansa mestarikurssilla.

Konsertin järjestää Joensuun Gospelfestarit yhteistyössä Joensuun ev.lut. seurakuntien kanssa. Konsertissa noudatetaan voimassa olevia koronasuosituksia, ja se järjestetään, mikäli yhteen kokoontuminen on pandemian osalta turvallista.

**Saman taivaan
alla –konsert-
ti Joensuun
kirkossa
pe 13.11.2020
klo 18.
Vapaa pääsy,
ohjelma 10 €.**

1 "Niin lähellä taivas on maata" -levynjulkistamiskonsertti su 1.11. klo 18 Joensuun kirkossa

Pitkäaikaisen työkaverin ja taitavan keilaajaan Tapani Nuutisen kädestä on lähtenyt myös runsaasti kokeittavaa musiikkia. Hänen ja Pirkko Nuutisen konsertista löytyy jo mieleen jäävää esimakua Facebookista ("Huurteinen metsä").

2 Messu su 8.11. klo 10
Kontiolahden kirkossa
Kontiolahden kirkko tuli lapsena tutuksi, kun asuimme Romppalan kylällä ja ukki vei silloin tällöin mukanaan kirkkoon. Hyvä, että tänä aikana isänpäivän messua voi seurata myös Youtuben kautta.

3 **Konsertti la 7.11. klo 16 Joensuun srk-keskuksessa, musikaali- ja elokuva- säveliä, useita esiintyjä**

Useat ns. kevyen musiikin kappaleet sisältävät syvällisiä ajatuksia. Esiintyjien perustelut esitettävälle kappaleille kiinnostavat myös.

**4 Adventin avaus
Penttilän amfilla
su 29.11. klo 18**

Uuden kirkkovuoden
alkaminen on aina merkkitapaus.
Pielisjoen iltamaiset kaupunkin
sydämessä tuovat oman lisäarvonsa
tähän tapahtumaan.

Palstalla kysymme, mitkä neljä Kirkkotien kirkollisista ilmoituksista löytyvää tapahtumaa tuntuvat etukäteen mielenkiintoisimmilta.

tapahtumat: marraskuu 2020

Joensuun seurakunta

► **TOIMISTO:** Kirkkokatu 28, ma-pe klo 9–12, p. (013) 2635 363, joensuun.seurakunta@evl.fi

Noudatamme kaikissa tilaisuuk-sissamme voimassa olevia koronarajoituksia ja -suosituksia.

Joensuun kirkko

Papinkatu 1b

Messu su 1.11. klo 10.

Niin lähellä taivas on maata –konsertti

su 1.11. klo 18
Joensuun kirkossa.
Pirkko ja Tapani Nuutinen
sekä yhtye.

Niin lähellä taivas on maata – levynjulkistamiskonsertti su 1.11. klo 18. Pirkko ja Tapani Nuutinen sekä yhtye. Vapaa pääsy, ohjelma 5 euroa.

Messu su 8.11. klo 10.

Joensuun Gospelfestarit esittää: Ida Elina, Saman taivaan alla –konser-tti pe 13.11. klo 18. Vapaa pääsy, ohjelma 10 €. Ks. s. 11.

Messu su 15.11. klo 10.

Kynttilätapahtuma itsemurhan tehneiden muistolle su 15.11. klo 16. Ks. s. 12.

Messu su 22.11. klo 10, mukana Joensuun seurakunnan orkesteri, joht. Auli Kostamo.

Les Nations – matkalla barokin maailmaan –konsertti su 22.11. klo 16, Joensuun konservatorion orkesterit, kamarimusiikkirytyet ja Valo-kuoro. Vapaa pääsy. ks. s. 11.

Päihteisiin kuolleiden muistotilaisuus

ke 25.11. klo 18
Joensuun kirkossa.

Päihteisiin kuolleiden muistotilaisuus ke 25.11. klo 18. Kokoonnum-me yhteen muistamaan heitä, joi-den elämän päihteet veivät. Illassa paljon musiikkia ja vähän puhetta. Sytytämme kynttilät heille, joita kaipaamme.

Messu su 29.11. klo 10, mukana Joensuun kirkon kuoro.

Seurakuntakeskus

Kirkkokatu 28

Torstaimessu to 5.11. klo 12.

Musikaali- ja elokuvasäveliä

Joensuun srk-keskukses-sa la 7.11. klo 16. Solisteina Talvi-Maaria Turunen, Reijo Myyry ja Gabriel Kivivuori.

Konsertti la 7.11. klo 16, kuullaan mm. koskettavia musikaali- ja elokuvasäveliä sekä esittäjien omakohtaisia tarinoita musiikkiva-lintojen takaa. Solisteina Tal-vi-Maaria Turunen, Reijo Myyry ja Gabriel Kivivuori. Säestäjinä Janne Piipponen (piano), Ville Kivivuori (sello) sekä Jorma Kultamaa (har-monikka).

Vapaaehtoistyön ilta ti 10.11. klo 18. Vapaaehtoisuus voimavarana –ilta. Kiinnostaako vapaaehtoistyö seurakunnassa? Tule kuulemaan kokemuksia vapaaehtoistyöstä ja ideoimaan yhdessä mitä voisim-me tehdä.

Torstaimessu to 12.11. klo 12.

Seurat su 15.11. klo 14, veisataan

Siionin virsiä. Puhujina mm. Heimo Karhapää, Kati Nissi, Ilkka Raittila.
Torstaimessu to 19.11. klo 12.
Worship Service Fri 20.11. at 6 pm. International Service and soup after the Service.

Nyyttikesti-ilta

la 21.11. klo 16
srk-keskuksessa.

Nyyttikesti-ilta la 21.11. klo 16. Isä kuulee meitä. Rukous- ja sielun-hoitoillan ohjelmassa mukana Rukouksen talo. Illoissa ei syksyn aikana ole nyyttäritarjoilua.
Yhteyden iloa ti 24.11. klo 11. Ko-koonnumme syksyn ajan poikke-uksellisesti kahvin ja keskustelun merkeissä.

Sateenkaari-ilta ti 24.11. klo 18.
Torstaimessu to 26.11. klo 12.

Noljakan kirkko

► **Kervilänkuja 2**

Sunday School for Adults su 1.11. at 11 am.

Messu su 1.11. klo 10.

Messu su 8.11. klo 12.

Sunday School for Adults su 15.11. at 11 am.

Messu su 15.11. klo 12.

Messu su 22.11. klo 12.

Perhemessu su 29.11. klo 12.

Muut paikat

Jipun ja Jaakko Pirttiahon kon-sertti Jotain särkyvää, jotain kau-nista pe 6.11. klo 18 Pielisensuun kirkossa. Järj. Joensuun ja Pielisen-suun seurakunnat. Ks. s. 11.

Kirppis avoinna ma-to 11-15

SPR:n talo, Kauppakatu 35 (käynti sisäpihan puolelta)
Otamme vastaan lahjoituksia.

Pielisensuun seurakunta

► **TOIMISTO:** Huvilakatu 8 b, ma-pe klo 9–12, p. 013 2635 407, pielisensuun.seurakunta@evl.fi.

Noudatamme kaikissa tilaisuuk-sissamme voimassa olevia koronarajoituksia ja -suosituksia.

Pielisensuun kirkko

► **Huvilakatu 8 b**

Sanajumalanpalvelus su 1.11. klo 10 yhteistyössä Joensuun Rau-hanyhdistyksen kanssa, saarnaa pastori Juho Kamula. Mukana Siun Sävel –kuoro, joht. Eerika Perkkiö.
Rauhanyhdistyksen päiväseurat su 1.11. klo 12.

Kasvisruokailta su 1.11. klo 16 kir-kon nuorisotilassa. Vapaaehtoinen maksu.

Taizé-messu 1.11. klo 18; avoin musiikkiryhmä kokoontuu klo 17.

Minun Raamatunkohtani –raa-mattupiiri ma 2.11. klo 12.30 yläsa-lissa, Anna-Maria Kupiainen.

Jotain särkyvää, jotain kaunista –konsertti pe 6.11. klo 18, Jippu ja Jaakko Pirttiaho. Konserttiin on kutsuttu erityisesti kuluvana

vuonna 50 vuotta täyttävät Joen-suun ja Pielisensuun seurakunnan jäsenet. Vapaa pääsy. Ks. s. 11.

Siipimessu su 8.11. klo 10. Mukana varhaisnuorten Kuule minua –leiri-läiset (4–6-lk).

Hiljaisuuden jooga –retriitti la 14.11. klo 10–16. Ennakoilmoittau-tuminen, ks. s. 13.

Messu su 15.11. klo 10 yhteis-työssä Pohjois-Karjalan Kan-sanlähetyksen kanssa, saarnaa toiminnanjohtaja Gerson Mgaya. Gospelkuoro, joht. Elina Laakso. Messun jälkeen kirkkokahvit ja Kansanlähetyksen syystapahtu-man lähetystilaisuus.

Kasvisruokailta su 15.11. klo 16 kirkon nuorisotilassa. Vapaaehtoi-nen maksu.

Taizé-messu su 15.11. klo 18. Avoin musiikkiryhmä klo 17.

Kansanlähetyksen syystapahtuma ”Valvokaa” ma 16.11. klo 18, Markku Fräntilä, Mika Lehtinen, Matti Inna-nen, säestys Sanna Abbiw.

Kansanlähetyksen syystapahtuma ”Valvokaa” ti 17.11. klo 18, Mika Lehti-nen, säestys Jasmin Anttila.

Vapaaehtoisuus voimavarana –il-ta ke 18.11. klo 18. Tule kuulemaan kokemuksia vapaaehtoistoimin-nasta ja ideoimaan yhdessä!

Messu su 22.11. klo 10, Pielisen-suun seurakunnan ja yhteisen seurakuntatyön uusien työntekijöi-den virkaan siunaaminen. Mukana nuorten musiikkiryhmä Mosaiikki.

Minun Raamatunkohtani –raa-mattupiiri ma 23.11. klo 12.30 yläsalissa, Anna-Maria Kupiainen.

Messu su 29.11. klo 10, mukana Siun Sävel –kuoro, joht. Eerika Perkkiö.

Hukanhaudan seurakuntatalo

Lonikintie 18

Tiistaikeho 10.11. klo 13 omin eväin ja kahvein. Aiheena Joen-suun ja ympäristön kristillisyyden henkilömuisteluja sodan ja sotien jälkeisenä aikana. Hartauspuhe Timo Saukkonen. Joensuun Rau-hanyhdistyksen järj. toimintaa.

Eloniloa ikäihmisille –kahvila to 26.11. klo 12–14. Tule päiväkahville ja vaihtamaan kuulumisia!

Laulun ja rukouksen ilta pe 27.11. klo 18. Laulamme ja rukoilemme yhdessä. Musiikissa lauluryhmä Vuoripuro. Mukana Linnea Kirsi Val-tiala puolisoineen Fida-järjestöstä.

Muut paikat

Adventin avenus Penttilän amfilla su 29.11. klo 18, ks. sivu 12.

KYNTTILÄ-tapahtuma itsemurhan tehneiden MUISTOLLE

Su 15.11. klo 16
Joensuun ev.lut. kirkossa

Kynttilöiden sytytys kirkon portaille, jonka jälkeen hartaushetki kirkossa. Tilaisuuden jälkeen mahdollisuus keskusteluun Louhelantuvassa, Koulukatu 7, sisäänkäynti kadun puolelta.

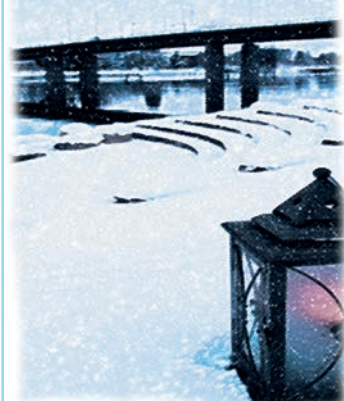
Paikalla työntekijöitä seurakunnasta ja Pohjois-Karjalan mielenterveys-omaiset FinFami ry:stä.

PIELISENSUUN SEURAKUNTA

PIMEYTEEN SYTTY

valo

ADVENTIN AVAUS

Penttilän amfilla
su 29.11.2020 klo 18
Adventin lauluja ja rukouksia.

TARINANI SINULLE

-puheenvuoroja kokemusasiantuntijoilta

Joensuun Pakkahuone, Rantakatu 2
Turvarajoitusten vuoksi tilaisuuteen mahtuu maksimissaan 50 osallistujaa.

Maanantai 23.11.
klo 16.30-18.30

Puhujana

PIIA

Piia kertoo elämästään päihderiippuvaisena ja kuinka hän on korvaus-hoidon avulla saanut elämänsä raiteilleen. Li-säksi hän kertoo kuinka päihteet ovat vaikutta-neet vanhemmuuteen.

Maanantai 14.12.
klo 16.30-18.30

Puhujana

KATJA

Katja kertoo kuinka riippuvaisuussairaus vaikuttaa läheisten ja koko perheen jaksami-seen ja elämään.

Luterilainen kirkko Joensuussa
yhteistyössä Joensuun Siniristi ry:n
kanssa Ely-keskuksen hanketuen avulla.

Rantakylän seurakunta

► **TOIMISTO:** Rantakylänkatu 2 A, ma-pe klo 9-12, p. 013 2635 510, rantakylan.seurakunta@evl.fi.

Noudatamme kaikissa tilaisuuksissamme voimassa olevia koronarajoituksia ja -suosituksia.

Rantakylän kirkko

Rantakylänkatu 2

Messu su 1.11. klo 10, Antti Kyytsösen lähtösaarna. Messun jälkeen kirkkokahvit ja Antti Kyytsösen lähtöjuhla.

Yhteisessä pöydässä –ruokailu ke 4.11. klo 11, hinta 3 €/aik., 1 €/lapset. Ruokailun jälkeen viikkomessu klo 12.15.

Nuorten messu to 5.11. klo 18. Valmistelu halukkaille klo 17 alkaen. Messun jälkeen iltapala.

Messu su 8.11. klo 10, lastenkapelissa klo 10 messupyhis, jonka jälkeen lastenhoito kokoushuoneessa. Messun jälkeen kirkkokahvit.

Lukupiiri ma 9.11. klo 14, keskustellaan Elizabet Stroutin kirjan Olive Kitteridge pohjalta.

Messu su 15.11. klo 10, saarna SLS:n teologinen asiantuntija Kati Kemppainen. Lastenkappelissa klo 10 messupyhis, jonka jälkeen lastenhoito kokoushuoneessa. Messun jälkeen kirkkokahvit ja lähetystilaisuus Toivoa ilmassa – ilmastomuutosta hidastamassa, Kati Kemppainen.

Seurat Parikanniemi-säätiön hyväksi

su 15.11. klo 15
Rantakylän kirkolla.

Seurat Parikanniemisäätiön hyväksi su 15.11. klo 15, mukana mm. pastori Petri Tiusanen Parikanniemisäätiöstä. Kahvitarjoilu.
Keskipäivän rukoushetki ke 18.11. klo 12.15

Messu su 22.11. klo 10, lastenkapelissa klo 10 messupyhis, jonka jälkeen lastenhoito kokoushuoneessa. Messun jälkeen kirkkokahvit.

Afrikkalaisen musiikin iltapäivä

su 22.11. klo 14
Rantakylän kirkolla.

”Ylitse kaikkien rajojen” –afrikkalaisen musiikin iltapäivä su 22.11. klo 14. Kuvaterveiset Rantakylän seurakunnan ghanalaiselta kummitytöltä, mukana mm. Nar-row-way ja Matti Turunen.

Perhemessu su 29.11. klo 10, messun jälkeen kirkkokahvit.

Naiskuoro Akanvirran joulukonsertti su 29.11. klo 15, joht. Sanna Heikkinen. Vapaa pääsy, käsiohjelma 12 €.

Tuomasmessu su 29.11. klo 18, Tuomo Käyhkö saarnaa. Lastenkaitsesta, iltatee.

Marrasretriittiryhmä

tiistaisin 3.11.–1.12. klo 18
Rantakylän kirkon lastenkappelissa. Ensimmäisen kerran mietiskelyteksti Ps.46:2-8. Ryhmässä ollaan hetki hiljaa, rukoillaan, lauletaan Taizé-lauluja ja jaetaan raamatuntekstin herättämiä ajatuksia. Ryhmään otetaan max 8 henkilöä. Ilmoittautumisen Anna Holopaiselle tekstiviestitse, p. 050 5858 714.

”Mozart-kuula”-konsertti

su 22.11 klo 18 Rantakylän kirkossa.
Solistit Emma Mustaniemi ja Juha Eskelinen. Huilisti Pekka Mustaniemi, klarinetisti Hanna Mustaniemi, pianisti Janne Piipponen, sellisti Ilkka Vesioja. Vapaa pääsy, käsiohjelma 10 e sis. Mozart-kuulan.

Pyhäselän seurakunta

► **TOIMISTO:** Hammaslahdentie 76, ma-pe klo 9-12, p. 050 3648 190, pyhaselan.seurakunta@evl.fi. Toimisto palvelee pääsääntöisesti etänä.

Noudatamme kaikissa tilaisuuksissamme voimassa olevia koronarajoituksia ja -suosituksia.

Pyhäselän kirkko

Hammaslahdentie 76

Messu su 1.11. klo 10. Urkujen 20-vuotisjuhla, ks. s. 14.

Isänpäivän juhlamessu

su 8.11. klo 10
Mukana rovasti Aune-Inkeri Keijonen ja oopperalaulaja Matti Turunen. Seppeleenlasku sankarihautamuistomerkillä.

Isänpäivän juhlamessu su 8.11. klo 10 Saarna sotaorpojen yhd. puheenjohtaja Aune-Inkeri Keijonen, musiikki oopperalaulaja Matti Turunen. Messun jälkeen seppeleenlasku sankarihautamuistomerkillä.
Isänpäiväkonsertti su 8.11. klo 16, Petri Laaksonen, ks. s. 11.

Messu su 15.11. klo 10.

Messu su 22.11. klo 10. Kanttorina Samuli Moilanen.

1. Adventtisunnuntain messu su 29.11. klo 10.

Pyhäselän seurakuntatalo

Hammaslahdentie 76

Taukoa tarvitsevien äitien iltati 24.11. klo 18-20.

Reijolan seurakuntatalo

Santerintie 11

Messu su 1.11. klo 12. Kanttorina Samuli Moilanen. Messun jälkeen kirkkokahvit turvavälit huomioiden sekä Vapaaehtoisuus voimavarana -tilaisuus, Leena Mgaya.

Jumalanpalvelusten toimittajat löydät verkosta osoitteista:
www.joensuunseurakunnat.fi
www.kontiolahdenseurakunta.fi

Taukoa tarvitsevien äitien iltati 5.11. klo 18-20.

Muut paikat

Lähetyspiiri tiistaina 3.11. klo 15 Tölpässä Anneli Kurosella, Tölpäntie 61.

Savikko-Niittylahti lähetyspiiri ma 9.11. klo 12 Leena Auvisella, Savikontie 98.

Lähetystyön kahvilakirpputori

perjantaisin klo 10-13, Lahjantie 10.
Tule ostoksille ja kohtaamaan toisia kahvien merkeissä. Ehjiä ja puhtaita vaatteita ja astioita otetaan vastaan aukioloaikoina. Huomioithan turvavälit ja tule paikalle ilman flunssan oireita.

Ruokajakelu

Pyhäselän seurakuntatalon pihalla to 12.11. ja 26.11.
Ruokakassit vain Pyhäselän alueen vähävaraisille asukkaille. Varaathan kassisi numerosta 050 363 6909 sen viikon ma tai ti klo 8-10, jolloin jakelu järjestetään.

Piirakkatalkoot

to 19.11. klo 8 Pyhäselän seurakuntatalolla. Tilaus viim. pe 13.11., p. 050 364 8190. Seuraava kerta 17.12., tilaus viim. 11.12. Tuotto lähetystyöhön.

Enon seurakunta

► **TOIMISTO:** Kunnantie 2, ma-pe klo 9-12, p. 013 2635 601, enon.seurakunta@evl.fi. Toimisto palvelee pääsääntöisesti etänä.

Noudatamme kaikissa tilaisuuksissamme voimassaolevia koronarajoituksia ja -suosituksia.

Enon kirkko

Enontie 28

Messu su 1.11. klo 10.

Messu su 8.11. klo 10.

Sanajumalanpalvelus su 15.11. klo 10.

Messu su 22.11. klo 10.

Messu su 29.11. klo 18.

Muut paikat

Lähetyspiiri pe 6.11. klo 13 Hyvänmielen Tuvalla, Niskantie 17.
Eläkeikäisten päiväkahvit pe 13.11. klo 13 Hyvänmielen Tuvalla.
Vapaaehtoisuus voimavarana -ilta ke 25.11. klo 18.30 Hyvänmielen Tuvalla. Tule mukaan kuulemaan kokemuksia vapaaehtoistoiminnasta ja ideoimaan yhdessä!

Yö kirkossa -tapahtuma

21.-22.11.
3-6-luokkalaisten Tule mukaan kaikkien aikojen yökyläilyyn Enon kirkkoon! Ruokamaksu 5€.
Tied. ja ilm. viim. 8.11.: www.janoa.fi

Rantakylän kirkko
1. adventtisunnuntai
29.11. klo 18
Saarnaa Tuomo Käyhkö.
Lastenkaitsesta, iltatee.

RANTAKYLÄN SEURAKUNTA

HILJAISUUDEN JOOGA

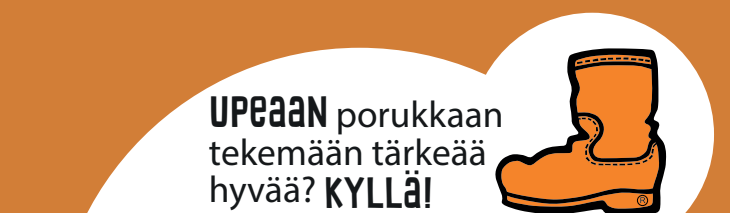
Retriittipäivä
la 14.11.2020 klo 10-16
Pielisensuun kirkko, Huvilakatu 8 b

Retriittipäivän ohjaajana toimii TT, pastori **Kati Kemppainen**.

Varaa mukaasi joogamatto ja huopa tai vastaava. Varaa yllesi lämmintä ja joustavaa vaatetta. Aiempaa kokemusta joogasta ei tarvita.

Ilmoittautuminen **la 7.11. mennessä verkossa joensuunseurakunnat.fi/ ilmoittaudu** tai puhelimitse 013 2635 407 (ma-pe klo 9-12).

LUTERILAINEN KIRKKO JOENSUU

UPEAAN porukkaan tekemään tärkeää hyvää? **KYLLÄ!**

Saapaskoulutus 2020
Oletko aina halunnut saapaslaiseksi? Nyt se onnistuu!

Saappaan peruskoulutus 21.-22.11.2020.

Saappaan peruskurssi antaa valmiudet KatuSaapastoimintaan. Koulutus on maksuton.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset
www.janoa.fi

TIETTU VIEROKSEN TUOTOILLA

Vaara-Karjalan seurakunta

➤ **TOIMISTO, KIIHTELYSVAA-RA:** Tohmajärventie 31, ke ja pe klo 9-12, p. 040 7374 656, vaara-karjalan.seurakunta@evl.fi

➤ **TOIMISTO, TUUPOVAARA:** Koulutie 10, ti ja to klo 9-12, p. 040 7374 656, vaara-karjalan.seurakunta@evl.fi

Toimisto palvelee toistaiseksi vain etänä.

Noudatamme kaikissa tilaisuuksissamme voimassa olevia koronaraajoituksia ja -suosituksia.

Kiihtelysvaaran seurakuntatalo,

➤ **Tohmajärventie 31**

Pieni iltamessu su 8.11. klo 16.

Messu su 15.11. klo 10, mukana Maataloustuottajat.

Messu su 22.11. klo 10.

Kiihtelysvaaran miesten piiri ke 4.11. klo 18. Mukana Hannu Vepsäläinen. Keskustellaan kenkälaatikolahjoista.

Makumatka Karjalaan to 5.11. klo 17, järjestäjänä Kiihtelysvaaran Martat.

10-synttärät ke 11.11. klo 18, tiedustelut p. 050 539 8404.

Vapaaehtoisuus voimavarana -ilta ma 16.11. klo 17. Tule kuulemaan kokemuksia vapaaehtoistoiminnasta ja ideoimaan yhdessä.

Seurakuntakerho ke 18.11. klo 10, ennakoilmoittautuminen seurakuntatoimistoon, p. 040 737 4656

Kiihtelysvaaran miesten piiri to 19.11. klo 18, Hannu Vepsäläinen. Huom! Poikkeuksellisesti torstaina.

Tuupovaaran kirkko

➤ **Koulutie 5**

Messu su 8.11. klo 13.

Messu su 22.11. klo 13.

Sävelhartaus 25.11. klo 18.30.

Joensuun Pyhän Nikolaoksen kirkon kuoro esittää ortodoksista kirkkomusiikkia. Kuoro esittelee ortodoksisen liturgisen musiikin rakastettuja veisuja ja lisäksi

vanhempaa ortodoksista kirkkomusiikkia. Ennen sävelhartautta Tuupovaaran ortodoksinen kappeli (Lähdetie 1) avoinna klo 16-18.

Sävelhartaus

25.11. klo 18.30

Tuupovaaran kirkossa.

Joensuun Pyhän Nikolaoksen kirkon kuoro esittää ortodoksista kirkkomusiikkia.

Messu su 29.11. klo 13.

Vapaaehtoisuus voimavarana

-ilta ti 17.11. klo 17.30. Tule kuulemaan kokemuksia vapaaehtoistoiminnasta ja ideoimaan yhdessä.

Tuupovaaran seurakuntatalo

➤ **Koulutie 10**

A-ryhmä ti 3.11. klo 14. Ryhmä kokoontuu 3.11. lähtien parittomien viikkojen tiistai-iltapäivinä.

Näkövammaisten kerho to 12.11. klo 13.

10-synttärät to 12.11. klo 18, tiedustelut p. 050 538404.

Seurakuntakerho to 19.11. klo 10, ryhmä 1, ennakoilmo. diakoni Suvi Luopakalle, p. 050 3775 607.

Seurakuntakerho to 19.11. klo 12, ryhmä 2, ennakoilmo. diakoni Suvi Luopakalle, p. 050 3775 607.

Muut paikat

Messu su 1.11. klo 10 Hoilolan kirkossa (Hoilolantie 133b).

Sanajumalanpalvelus Särkivaaran kylätalolla su 1.11. klo 16 (Kissapurontie 10, Kulho), mukana partiolaiset.

Särkivaaran opintopiiri to 5.11. klo 12 (Kissapurontie 10).

Lauluhetki alakoululaisille to 5.11. klo 16 Heinävaaran kerhotilassa (Pitkäpelto 1H14).

Lauluhetki yläkoululaisille to 5.11. klo 17 Heinävaaran kerhotilassa.

Särkivaaran opintopiiri to 19.11. klo 12 (Kissapurontie 10, Kulho).

Lukupiiri ke 25.11. klo 14 Hoilolan kirkossa (Hoilolantie 133b).

Kontiolahden seurakunta

Kirkkoherranvirasto:

Keskuskatu 26, ma-pe klo 9-12, p. 040 76165 69, kontiolahti@evl.fi

Tykkää meistä Facebookissa: Kontiolahden ev.lut. seurakunta

Noudatamme kaikissa tilaisuuksissamme voimassa olevia koronaraajoituksia ja -suosituksia.

Kontiolahden kirkko

➤ **Kirkkotie 6**

HR5-rippikoulun konfirmaatio-messu su 1.11. klo 10.

Messu su 8.11. klo 10.

Seurakuntakuoro Canton 90

-vuotisjuhlakonsertti 8.11. klo 18. Canton johtajana ja koko konsertin säestäjänä toimii Ari Lohi. Sooloja ja yksinlauluja esittävät Marjatta Airas sekä Juha Kotilainen. Ks. s. 10.

Messu su 15.11. klo 10, Parikannemi-säätiön kirkkopyhä.

Messu su 22.11. klo 10.

Messu su 29.11. klo 10, luottamus-henkilöiden kirkkopyhä.

Kaikki kirkon messut ja konfirmaatiot marraskuussa videoidaan suorana sunnuntaisin. Seurakuntalaisia emme kuvaa, ainoastaan toimittajat ja avustajat. Kirkossa jaetaan tarkempi ohjeistus suoratoistosta. Suoratoisto osoitteessa: www.youtube.com, hakusanalla: kontiolahdensrk. Ryhdy tilaajaksi!

Kontiolahden seurakuntakeskus

➤ **Keskuskatu 26**

Piirakoita tilauksesta

Ystävänkamarilta 8.11.!

Piirakan hinta 60 senttiä/kpl.

Nouto klo 12-14

seurakuntakeskuksesta.

Tilaukset viim. 10.11.,

p. 0400 561186,

Sanna Mutikainen.

Ystävänkammari paistaa piirakoita ennakkotilauksesta ke 18.11. Piirakan hinta 60 senttiä/kpl. Nouto klo 12-14 seurakuntakeskuksesta. Tilaukset viim. 10.11., p. 0400 561 186, Sanna Mutikainen.

Pidämme yllä perinnetaitoja:

opettelemme ja paistamme karjalanpiirakoita kotiin vietäväksi ti 24.11. klo 17-19. Osallistumismaksu 20 € Naisten Pankin hyväksi/KUA. Max. 10 osallistujaa. Ilm. Eija Romppaselle, p. 040 830 1336.

Kansainvälisen työn lukupiiri ke 25.11. klo 18. Luettava kirja "Kadun kukka", lisätiedot Eija Romppaselta, p. 040 830 1336.

Ikämiesten päiväkahvit pe 27.11. klo 11.

Lehmon seurakuntakoti

Kylmäojantie 57

Messu su 1.11. klo 13.

Omaishoitajat kokoontuvat pe 6.11. klo 14.

Messu su 8.11. klo 13.

Messu su 15.11. klo 13.

Messu su 22.10. klo 13.

Elämänpuu-messu su 29.11. klo 16, kastettujen (ajalla 23.10.-27.11.) linnut kiinnitetään Elämänpuuhun.

Toivoa naisille -medialähetys tutuksi -tilaisuus ti 3.11. klo 13.

Nuorten Minikirkko ke 11.11. klo 19-22.

Nuorten ilta pe 20.11. klo 17-21, yhteinen tuokio klo 18-19, iltapalaa.

Muut paikat

Iltapäiväkahvit yhdessäolon ja lähetysten merkeissä ma 9.11. klo 12.30 Kiveläntien kerhohuoneella (Kiveläntie 5).

Messu 29.11. klo 13 Selkien-Mönin kappelissa (Selkientie 1).

Matti Pihlatien valokuvanäyttely

"Moni-ilmeinen Höytiäinen"

1.10.2020- 28.2.2021 Kontiolahden seurakuntakeskuksessa.

Avoinna ma, ke ja pe 10-14 sekä sopimuksesta, p. 040 761 6569.

toimituksen poiminnot

Karjalan teologisen seuran verkkoluennot

To 29.10. klo 18.00. TT Laura

Kallatsa: Vihkiäkö vai ei? Suomen evankelis-luterilaisen kirkon papien käsitykset samaa sukupuolta olevien avioliitosta.

To 19.11. klo 18.00. TT Sini Mikkola: Reformaatio kirjeiden välityksellä - Kirjeenvaihto, vallankäyttö ja Martin Lutherin naisverkostot.

Pyhäselässä juhlistetaan urkuja

Uskonpuhdistuksen muistopäivänä su 1.11. vietetään Pyhäselän kirkossa messua ja kirkon urkujen 20-vuotisjuhlaa klo 10. Kanttori Liisa Kettunen soittaa uruilla neljä eri aikakausien ja säveltäjien teosta messun osina. Messussa toimii liturgina Marita Tiili ja siinä saarnaa Heidi Salo.

Pyhäselän kirkko valmistui 1928. Kirkon ensimmäiset urut valmistuivat ylimmälle parvelle vuonna 1954. Pari vuosikymmentä jumalanpalvelukset oli säestetty harmonilla.

1990-luvulle tultaessa urut olivat mittavan korjauksen tarpeessa, ja kanttori Pirkko Myllerin aloitteesta käynnistyi hanke uuden soittimen saamiseksi. Sotkamon Urkurakentamon valmistamat urut saatiin kesällä 2000 alas kirkkosaliin.

Syksyllä 2011 urkurakentaja Jouko Pirkkanen teki soittimeen korjaustöitä sekä muotoili sen sointia. Nyt Pyhäselän urut ovat yksi Joensuun seurakuntayhtymän parhaista soittimista.

Seuraava Kirkkotie ilmestyy 25.11.2020.

JOULURADIO

Joensuussa taajuudella

100,7 MHz

2.11.2020 alkaen

Jouluradion alueellasi tarjoaa
LUTERILAINEN KIRKKO JOENSUUSSA

Auta meitä kehittämään toimintaamme

- osallistu kyselyyn

Kartoitamme Vapaaehtoisuus voimavarana-hankeella nykyistä vapaaehtoistoimintaa sekä mitä vapaaehtoistoiminta voisi tulevaisuudessa olla.

Vastauksia kerätään marraskuun loppuun saakka. Vastanneiden ja yhteystietonsa jättäneiden kesken arvotaan kolme kappaletta lahjakortteja DUKA-puotiin.

Kysely joensuunseurakunnat.fi/vapaaehtoistoiminta

VAPAAEHTOISTYO.FI
LÖYDÄ OMA VAPAAEHTOISTYÖSI

tytöille ja pojille

Moottoripaja

KE KLO 16-20 JA TO KLO 17-20
JUKOLANKATU 20

Omien kulkupelien laittoa - ja vähän yhteistäkin projektia. Pajatoiminta on maksutonta.

f joensuunmoottoripaja

sulokivi hautakivet
pihakivet

MAAKUNNAN MONIPUOLISIN KIVIVALIKOIMA,
MYNTINÄYTTELY JA PIHAKIVIMYYMÄLÄ.
MYÖS PIHASUUNNITTELU- & RAKENNUSPALVELU.

sulokivi.fi | Aspitie 18
013 822 226 | 80100 JOENSUU

Kainulainen

VUODESTA 1880 - SUOMEN VANHIN HAUTAUSPALVELU
013 122506
NIINIVAARANTIE 52, 80200 JOENSUU
KAINULAISENHAUTAUSPALVELU.FI

Joensuun Hautaustoimisto Vatanen
Yläsatamakatu 10, 80100 Joensuu
(013) 223 633 | ma-pe 9-17, la 7-12
www.joensuunhautaustoimisto.fi
info@joensuunhautaustoimisto.fi

Tarjoamme lämminhenkistä ja asiantuntevaa käytännön
apua kaikissa hautajaisiin liittyvissä järjestelyissä.

Kukka- ja Hautaus- ja Perukirjapalvelu
PAULI RIMPILÄINEN
p. 0440 731 602
Niskantie 44, Eno, p. 013 761 396
Keskuskatu 24, Kontiolampi, p. 013 731 602
https://hautauspalvelurimpilainen.fi/

Kukka- ja Hautauspalvelu ERONEN

Koskikatu 11, JOENSUU
puh. (013) 120720, 0500 670112
www.eronen.fi

**TÄYDEN PALVELUN
HAUTAUSTOIMISTO**

MEMORIA
www.memoriahautaus.com

**Mainoksesi
Kirkkotie-lehdessä?**

Ota yhteyttä:
Pirjo Teva
040 680 4057
pirjo.teva@kotimaa.fi

HAUTAUSPALVELU

S-kukka ja Hautauspalvelu
Voimatie 2, Joensuu
(Kauppakeskus Prisma)
Ma-pe klo 8-19, la 8-16, su 12-16

**Kauneimmat
hautakivet**

JKT Joen Kivituote Oy
Puh. (013) 126 454
Lylykoskentie 2, Joensuu

Muistoja elämästä
www.joenkivituote.fi

**HAUTAKIVIKAIVERRUS
JOENSUUN
MUISTOMERKKIHUOLTO KY**

- Hautakivikaiverrukset
- Uudelleenkuulaukset
- Koristeet • Lyhdyt
- Ym. alan työt

Kimmo Kinnunen
Puh. (013) 731 582
Gsm 0400 896 409

**NäköPisteessä hyvä palvelu
ja laatusilmäläsit!**
**Silmälasien ostajalle
KEHYKSET tai LINSSIT
-50%**
Edun saat tällä kupongilla!

Fenno OPTIIKKA **Joensuun
NäköPiste**

Siltakatu 12C, p. 0503585 855
MA-PE 9:30-18, LA 10-15

**HAMMASLABORATORIO
JOEN HAMMAS OY**

**Tarvitseeko hammasproteesi
uusimista tai huoltoa?**

- * Meiltä uudet hammasproteesit, pohjaukset, korjaukset.
- * Luotettavaa palvelua, laatua ja ammattitaitoa takuutyönä.
- * Ilmainen tarkastus ja hoitosuunnitelma.

Kauppakatu 27 b A 35, 80100 Joensuu Puh. (013) 224 666

erikoishammasteknikko
Jarmo Miettinen
050 561 0783

Ilmoitusmyynti
Pirjo Teva
040 680 4057
pirjo.teva@kotimaa.fi

**Paimentyöntuvan
juhla- ja pitopalvelu**

Liisa Hämäläinen
Öllölantie 163, Öllölä
040 747 3770
liisa@paimentyontupa.fi
www.paimentyontupa.fi

20 VUODEN KOKEMUKSELLA Tervetuloa !

erikoishammasteknikko
Harri Hukka

Hammaslaboratorio
AikaHammas

Kirkkokatu 30 B • 80100 Joensuu
Katutasossa
Puh. (013) 311 575 • 050 331 7575

**Testamentti on
kaunis tapa auttaa**

Jo pienelläkin osuudella omaisuudestasi on suuri
merkitys kehitysmaiden köyhimmille ihmisille.
Lapset voivat päästä kouluun, nuoret saada ammatti-
koulutusta ja naiset keinoja hankkia toimeentulon.

Testamentin teko ei ole vaikeaa.
Tilaa maksuton testamenttioppaamme:
020 787 1201
asiakaspalvelu@kirkonulkomaanapu.fi
kirkonulkomaanapu.fi/testamentti

KUA Kirkon
Ulkomaanapu

Kehu kohottaa, moite latistaa

YHDENKÄÄN lapsen ei pidä jäädä ilman kehua, sanoo nuorisotyön-ohjaaja Nonna-Omena Helojoki.

Joensuun seurakunnan koululaisien toiminnassa pyritään myönteiseen ja kannustavaan ilmapiiriin. "Kannustamme lapsia ja rohkaisemme heitä kannustamaan toisiaan, tekemään yhteistyötä ja näkemään omat ja toisten vahvuudet", sanoo nuorisotyönohjaaja Nonna-Omena Helojoki. Kuva lokakuun alusta Joensuun seurakunnan Junnuleiriltä Vaivion kurssikeskuksesta.

Joensuun seurakunnassa alakouluikäisten parissa työskentelevä Nonna-Omena Helojoki ammentaa työhönsä näkökulmia muun muassa positiivisesta pedagogiikasta. Hyvän huomaaminen jokaisessa lapsessa on osa Helojoen jokapäiväistä perustyötä.

- Yksi tärkeä asia, mitä pidämme esillä sekä kerhoisiosia kouluttaessa että itse lasten kanssa toimiessa on se, että jokainen tulee nähdyksi ja huomatuksi. Kaikki kaipaavat ja ansaitsevat saada rohkaisua ja kiitosta, sanoo Helojoki.

Helojoki on huomannut työssään, että osan kerholaisista on vaikea nimetä hyviä puolia itsessään.

- Kyllähän se herättää heti sen ajatuk-

sen, että eikö hän huomaa niitä itsessään, vai eikö hän löydä niille sanoja. Aikuisina me voimme tukea lasta kertomalla hänelle omia havaintojamme hänen hyvistä puolistaan. Autamme siten lasta löytämään vahvuuksia itsestään ja samalla sanoja niille, sanoo Helojoki.

Sanojen löytäminen ruokkii Helojoen mukaan lapsen itsetuntoa. On tärkeätä, että lapsi pystyy nimeämään: osaan tätä, pystyn tähän, innostun tällaisesta.

- Se tuo lapselle rohkeutta toimia ja olla oma itsensä. Tällöin hän ei jää myöhemminkään muiden jyräämäksi, vaan uskaltaa sanoa oman mielipiteensä. On tärkeätä, että jokainen voisi olla rohkeasti sitä mitä on. Ei ole yhtä hyvää ja parasta, vaan jokainen on luotu omanlaisekseen, ajattelee Helojoki.

Virpi Hyvärinen

ENTÄPÄ JOS SANOISIN SEN TOISIN?

LATISTAVAT SANAT saattavat pudota huulilta ennen kuin itse huomaakaan. Alla Nonna-Omena Helojoen esimerkkejä siitä, miten kielteinen, tunnelmaa laskeva kommentti kääntyy myönteiseksi ja kannustavaksi kerholaisien kanssa touhutessa.

- Pysy paikallasi. -> Sinullapa riittää tänään virtaa, auttaisitko kantamaan tämän jumppapatjan?
- Ei tuo liity aiheeseen. -> Sinulla on kyllä paljon ajatuksia!
- Eihän tätä näin pitänyt tehdä. -> Aika kekseliästä laittaa juusto alle ja ketsuppi päällimmäiseksi, kohta nähdään miltä leivät maistuvat!
- Huomasitko, että kello on jo viittä yli? -> Minä näin jo ikkunasta että olet tulossa, kiva että olet täällä!
- Äläpä nyt laiskottele. -> Sinulla on tainnut olla pitkä päivä tänään koulussa?

nuori kasvo

NIMI: **VEIKKO LEPPÄNEN**
IKÄ: **15 VUOTTA**
SEURAKUNTA: **PIELISENSUU**

"Riparilla aloin soittaa kitaraa"

TÄMÄN lehden Nuori kasvo on 15-vuotias Veikko Leppänen. Veikko kiinnostui seurakunnan toiminnasta riparilla, kun huomasi, että toiminnassa on mukana mukavia ihmisiä.

1. Millaiseksi koit oman ripariksi?

- Pandemian takia järjestelyt olivat normaaliin tilanteeseen verrattuna hieman erikoiset ja

leirikin peruuntui. Etätehtäviä tuli paljon, mutta muuten ripari sujui kivasti.

2. Mikä jäi riparista parhaiten mieleen?

- Riparin kautta aloin soittamaan kitaraa ja soittelen sitä aina kirkollakin.

3. Millainen käsityksesi oli seurakunnasta ennen riparia?

- Tää on itseasiassa mielenkiintoinen! Ennen riparia mua ei kiinnostanu ollenkaan olla mukana seurakunnan toiminnassa, mutta riparilla huomasin että siellä on paljon mukavia ihmisiä, joista sain uusia ystäviä ja kokemuksia.

4. Aiotko tulla isoskoulutukseen?

- Kyllä on suunnitteilla, sieltä saa varmasti paljon hyviä kokemuksia.

Etätehtäviä tuli paljon, mutta muuten ripari sujui kivasti.

Netta Mielonen